

*Н. В. Мартинюк,
студент V курсу 10 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ПРИХОВАНА ПРОБЛЕМА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ

І досі існує неоднозначність судової практики у притягненні до відповідальності за ч. 2 ст. 389 КК України щодо ухилення від відбування громадських робіт особою, засудженою до цього покарання. Як зазначає О.В. Ткачова, слід підкреслити, що обов'язковою умовою призначення громадських робіт у всіх без винятку країнах Західної Європи є згода злочинця на їх застосування, оскільки примусова праця заборонена. Тому в разі відмови засудженого від призначення саме цього виду покарання громадські роботи повинні бути замінені іншою мірою покарання [4, с.34]. Питання складу злочинів ухилення від відбування покарання досліджували в своїх публікаціях А. В. Байлов, О. М. Сокурєнко, В. І. Тютюгін, С. І. Халимон [5, с. 145]. Актуальною залишається деталізація суб'єкта кримінального правопорушення. Зрозуміло, що ознаки ухилення чітко зазначені в ч. 3 ст. 40 Кримінально-виконавчого кодексу (далі – КВК України), дефініція громадських робіт у ч. 1 ст. 36 КВК України, так і в ч. 1 ст. 56 КК України [однак із тим зауваженням, що у КВК акцент зроблено на «основній» роботі, а у Кримінальному кодексі (КК України) така ознака відсутня, що теж може бути питанням для дискусії]. Постає питання: яку особу можна визнати засудженою до цього покарання?

На перший погляд, жодних протиріч немає і це стосується як осіб, яким цей вид покарання призначено як вироком, так й іншим рішенням суду, яким в установленому законом порядку замінено невідбуту частину покарання у виді обмеження або позбавлення волі на громадські роботи. На це вказує і ст. 4 КВК України, і принцип кримінально-виконавчого законодавства щодо рівності засуджених перед законом (ст. 5 КВК України). Проте згідно з положеннями ч. 2 ст. 389 КК України суб'єктом злочину може бути лише особа, засуджена до покарання у виді громадських чи виправних робіт вироком суду. У зв'язку з цим особа, якій зазначені види покарання замінені на підставі інших судових рішень, не може бути суб'єктом злочину, передбаченого ч. 2 ст. 389 КК України (Постанова судової палати ВСУ у кримінальних справах від 12 квіт. 2012 р., справа № 5-1кх12, хоча вона і стосувалася виправних, але має значення і для громадських робіт). Ця позиція була мотивована таким чином: на користь

висновку говорять і положення ч. 5 ст. 52 КК України, відповідно до яких кримінальна відповідальність за ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі (ст. 389, 390 цього Кодексу), настає за умови, що таке покарання призначено вироком суду. Стосовно позиції касаційного суду у цій справі, то наявна деяка спорідненість правового статусу осіб, яким покарання у виді виправних робіт призначено вироком суду, та осіб, яким таке покарання визначено для відбування у порядку заміни на більш м'яке іншого покарання: однакові правила обчислення і строки погашення судимості (ч. 4 ст. 90 КК України) є недостатнім доводом для визнання осіб, яким це покарання було визначено в порядку заміни іншого покарання, суб'єктами злочину, передбаченого ч. 2 ст. 389 КК України. Права та обов'язки осіб, які відбувають таке покарання, стосуються змісту покарання, а не правових наслідків ухилення від нього.

Отже, касаційний суд вдався до застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією.

Ще в узагальненні практики перегляду Верховним Судом України (ВС України) судових рішень у кримінальних справах із підстав, передбачених ст. 400¹² Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК України) від 01.02.2013, йшлося про наявність проблем у правозастосуванні судами України, які потребують відповідного вирішення. Тому правові позиції Верховного Суду України мають прикладне значення у правозастосовній практиці. Статтею 400²⁵ КПК України визначено обов'язковість висновків ВС України, викладених у рішенні, для всіх суб'єктів владних повноважень, а також для всіх судів України. Це передбачено у ч.1 ст.458 нового КПК України. Однак цієї єдності немає, про що свідчать вирок Іллінецького районного суду Вінницької обл. (головуючий суддя Ю.В. Димбіцький) від 15.11.2013 та вирок Козівського районного суду Тернопільської обл. (головуючий суддя М.І. Кренцель) від 21.02.2013, справа № 1/600/1/2013. Цими рішеннями осіб, засуджених до громадських робіт вироком суду, ототожнюють із тими, яким відбулась заміна покарання на більш м'яке, (громадські роботи) і притягують до відповідальності за ч. 2 ст. 389 КК України, ігноруючи при цьому позицію ВС України.

Аби уникнути подвійного тлумачення слід чітко ч. 2 ст. 389 КК України викласти у такій редакції : «Ухилення від відбування громадських чи виправних робіт особою, засудженою вироком суду до цього покарання...», а також надати визначення засудженого у КВК України.

С п и с о к л і т е р а т у р и

1. Кримінально-виконавчий кодекс України. Закон України від 11.07.2003 № 1129-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 3-4. – Ст. 21

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III / Там же. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/2341-14>

3. Узагальнення практики перегляду Верховним Судом України судових рішень у кримінальних справах із підстав, передбачених ст. 400-12 Кримінально-процесуального кодексу України. Витяг від 01.02.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0011700-13>

4. Ткачова О. В. Виконання покарань у виді виправних і громадських робіт : монографія / О. В. Ткачова. – Харків: Право, 2010. – 192 с.

5. Чернозуб Л.В. Деякі питання карності ухилення від відбування покарання / Л.В. Чернозуб // Право. – 2012. – № 19. – С. 146-150.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 1

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкіна та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т1 ., – 251 стр.
ISBN – 978-966-2740-95-0

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-95-0

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

ЗМІСТ

Андрєєв Є. О.	Гуманізація кримінально-виконавчого законодавства.....	3
Атрєп'єва М. Р.	Актуальні проблеми виконання та відбування покарань у місцях позбавлення волі.....	7
Біленький Д. В.	Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: щодо внесення змін до «Закону Савченко».....	10
Бойко В. О.	Поняття «злісне порушення встановленого порядку відбування покарання»: спірні моменти.....	13
Борох Ю. О.	Реалізація принципу справедливості під час відбування покарання.....	16
Бумба О. А.	Пробачія та стан упровадження в Україні.....	19
Васюк О. О.	Проблемні питання виконання покарання у виді штрафу.....	23
Вручинський Д. Г.	До питання визначення законного інтересу засуджених.....	28
Гавенко Т. Ю.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	31
Герасименко С. С.	Спонування засуджених до зразкової поведінки: метод «батоба» чи «пряника»?.....	35
Горшкова Я. С.	Про деякі проблемні питання, що виникають під час виконання покарання у вигляді штрафу.....	39
Дейнека П. В.	Перевищення меж при застосуванні заходів фізичного впливу в установах виконання покарань.....	43

Дорощенко К. В.	Відповідальність за несплату або ухилення від сплати штрафу.....	45
Дубанич М. Ю.	Правовий статус засуджених: до питання конституційного забезпечення права на працю засуджених до позбавлення волі.....	47
Дубровін С. І.	Використання категорії «ресоціалізація» стосовно неповнолітніх засуджених: окремі аспекти.....	50
Євтушенко Д. О.	Процес ресоціалізації неповнолітніх, звільнених з установ виконання покарання.....	53
Загурська А. В.	Щодо права засуджених на листування..	56
Зайкова Я. Ю.	Ресоціалізація при відбуванні покарання у виді арешту та обмеження волі: порівняння ефективності.....	60
Зосіч М. Ю.	Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей.....	64
Кирилюк С. О.	Надання державній кримінально-виконавчій службі слідчих функцій.....	68
Кишеня В. С.	Наглядова пробація у Сполучених Штатах Америки. Перспективи застосування іноземного досвіду в Україні.....	72
Клименко С. С.	Проблемні питання звільнення від відбування покарання вагітних жінок.....	75
Клімашевський В. Д.	Проблемні питання процедури помилування в Україні.....	79
Коваль В. В.	Перспективи створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій в	

	Україні з урахуванням досвіду зарубіжних країн.....	83
Козаченкова Д. С.	Щодо законних інтересів як елементу правового статусу засуджених.....	87
Козачок М. М.	Проблеми виправлення та ресоціалізації засуджених.....	89
Козій Н. А.	Введення інституту приватного виконання рішень.....	92
Крячко Л. Ю.	Особливості правового регулювання користування засудженими глобальною мережею Інтернет.....	96
Кудрявцева В. В.	Умови праці засуджених до позбавлення волі: деякі питання	100
Левандовська І. В.	Громадські роботи: міжнародний досвід і Україна.....	103
Левіна О. О.	Тактика виявлення осіб, схильних до суїциду. Профілактика суїцидів серед засуджених та осіб, взятих під варту...	107
Лисенко О. Е.	Розбіжності у визначенні поняття «громадські роботи» за Кримінальним та Кримінально-виконавчим кодексами України.....	110
Лукашова Є. В.	Соціально-виховна робота із засудженими (мета та способи).....	115
Малиш С. С.	Окремі аспекти соціально-виховної роботи з неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі.....	119
Мартинюк Н. В.	Прихована проблема відповідальності осіб за ухилення від відбування покарання у виді громадських робіт.....	123
Масловська Ю. Ю.	Працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі: окремі аспекти..	126
Мельник М. Г.	Застосування фізичного впливу,	

	спеціальних заходів, зброї до засуджених.....	129
Мешков С. В.	Ресоціалізація неповнолітніх засуджених.....	132
Мироненко А. А.	Міжнародний досвід пробації.....	134
Моржановська А. І.	Право на користування Інтернетом засуджених, які відбувають покарання, пов'язані з позбавленням волі.....	138
Насібулліна Н. Р.	Цілі покарання.....	141
Носач Є. О.	Досудова пробація як елемент оновлення системи юстиції України.....	146
Павельчук Д. А.	Виховання та перевиховання засуджених до позбавлення волі.....	147
Павленко В. О.	Чи можливе виправлення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі?...	151
Павлуцька В. І.	Цілі покарання та кримінально-виконавчого законодавства.....	154
Пастушок Б. М.	Виправлення і ресоціалізація засуджених.....	157
Певень М. М.	Проблеми здійснення процедури помилування в Україні.....	160
Пищик К. О.	Спірні питання запровадження слідчих підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби.....	163
Рева Н. М.	Щодо питання застосування громадських робіт.....	166
Романченко Д. І.	Щодо питання про міжнародно-правові правила поведіння із неповнолітніми засудженими.....	169

Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	173
Самойленко М. С.	Проблемні питання оцінки ефективності роботи органів і установ виконання покарань.....	177
Святокум А. Ю.	Запровадження центрів пробації для неповнолітніх осіб.....	181
Сергієнко В. М.	Місце суспільно корисної праці в системі заходів ресоціалізації засуджених до позбавлення волі	184
Синявський М. А.	Виправлення засуджених до позбавлення волі : міф чи реальність?...	189
Слюсар Д. Ю.	Впровадження приватних установ виконання покарання в Україні.....	192
Смиківська А. М.	Місце духовної та благодійної опіки церков у системі виховного впливу на засуджених осіб.....	194
Тарапунець В. В.	Загальна характеристика покарання у виді виправних робіт та відмежування його від виправних робіт як адміністративного стягнення.....	197
Тертична А. А.	Інститут пробації: необхідність подальшого впровадження в Україні.....	201
Ткачова А. С.	Виконання покарання у виді арешту: проблемні питання.....	204
Ткачук А. О.	Право засуджених на користування глобальною мережею Інтернет – нові можливості для ресоціалізації та соціальної адаптації засуджених.....	207
Федорець А. Є.	Інститут закінчення строків давності виконання обвинувального вироку як підстава для звільнення особи від	

	відбування покарання.....	210
Хакімова М. Т.	Порівняльний аналіз застосування заходів безпеки в установах виконання покарань України та Естонії.....	21
Харченко Я. Є.	Щодо питання реалізації досудової пробації 17 в Україні.....	
Шевченко А. І.	Кримінально-виконавча характеристика засудженої особи.....	221
Шпарага Д. Ю.	Умовно-дostroкове звільнення від відбування покарання.....	225
Штефан Є. О.	Форми впливу соціально-виховної роботи на засуджених до довічного позбавлення волі.....	290
Штокало Т. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	233
Шутов Д. К.	Деякі проблеми покарання у виді виправних робіт.....	236
Шутова Л. М.	Міжнародно-правовий аспект виконання громадських робіт.....	239
Ярова А. В.	Громадський вплив як засіб ресоціалізації засуджених.....	243

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 17,5. Облік.-вид. арк. 12,93.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.